

Til Norges vassdrags- og energidirektorat

Sendes elektronisk

**MERKNADER TIL JUSTERT UTBYGGINGSLØSNING
RØLDAL-SULDAL KRAFTVERK, OPPRUSTING OG UTVIDELSE
NVE SAK 202320330 / SAK 9236**

1. Innledning

Undertegnede representerer grunneierne:

- Erik Jordebrekk, eier av gnr. 68 bnr. 3 i Suldal kommune, og
- Odd Kjos-Hanssens dødsbo/arvingene etter Odd Kjos-Hanssen, eier av gnr. 68 bnr. 1, gnr. 68 bnr. 16 og gnr. 65 bnr. 2 i Suldal kommune.

Det vises til RSK DA/Lyse Kraft DAs justerte utbyggingsløsning oversendt NVE 15. juni 2026.

Videre vises til grunneiernes uttalelse av 27. november 2024 og tilleggsuttalelse av 15. september 2025, samt befaringen med Lyse Kraft 24. august 2026. Grunneiernes tidligere merknader opprettholdes i den utstrekning de ikke uttrykkelig endres eller suppleres nedenfor.

2. Endringer av betydning for grunneierne

For Jordebrekk er de sentrale endringene knyttet til antall, plassering og omfang av deponier på gnr. 68 bnr. 3, samt bruk av tunnelmasser til skogsveier, oppdyrking og andre tiltak på eiendommen. For Kjos-Hanssen er det særlig utvidelsen og endringen av deponiet på Håmo, plasseringen av inntak og utslag under vann i Naustdalen og spørsmålet om fallretter som er aktuelt. Den justerte søknaden opplyser samtidig at deponiløsningene kan bli ytterligere endret og at disponeringen av masser i stor grad skal avklares i detaljplanen for landskap og miljø, jf. oversendelsesbrevet 15. juni 2026 side 2 og vedlegg 1 side 3.

Før det treffes vedtak, må tiltakene konkretiseres for den enkelte eiendom, med oversikt over varige og midlertidige arealbeslag og hvilke rettigheter RSK mener å ha, og hvilke rettigheter RSK søker om tillatelse til å ekspropriere.

3. Deponier og disponering av tunnelmasser på Jordebrekks eiendom

I uttalelsen 27. november 2024 ble det bemerket at nye tipper bør unngås, og at tunnelmassene bør prioriteres brukt til blant annet skogsveier, oppdyrking, rassikring og forbedring av eksisterende veier på Jordebrekks eiendom, jf. punkt 4.8 side 14 og punkt 4.14.1 side 17. I tilleggssuttalelsen 15. september 2025 ble det bedt om at NVE ved eventuell konsesjon gir tillatelse til at masser kan utnyttes til grunneiers egne formål samt samfunnsnyttige formål, jf. punkt 5 side 2. Disse merknadene opprettholdes.

Etter den justerte løsningen er det lagt inn sju deponier på Jordebrekks eiendom. Grunneier ønsker at antallet reduseres og at massene i størst mulig grad samles i eksisterende eller mindre synlige deponier. Det må samtidig avsettes egnede masser til skogsveier, oppdyrking og andre tiltak på eiendommen.

Deponi 4 og 5

Deponi 4 er oppgitt til ca. 16 dekar og 75 000 m³, mens deponi 5 er et nytt reservedeponi på ca. 20 dekar. Grunneier motsetter seg at deponi 5 etableres. Massene bør i stedet brukes til en større utfylling ved deponi 4, eventuelt også deponi 6 ved Kvelvane.

Deponi 6

Deponi 6 er oppgitt til ca. 16 dekar og 75 000 m³ og er betydelig redusert. Eksisterende deponi bør utnyttes før det etableres nye deponier.

Deponi 7

Deponi 7 er et nytt deponi på ca. 13 dekar i et smalt terreng mellom anleggsveien og bratte fjell. Massene bør heller vurderes lagt ved deponi 8 i Tverrdalen/Havrevassjuvet. Dersom deponiet opprettholdes, må det utformes slik at det ikke blir synlig og ruvende i terrenget.

Deponi 8

Deponi 8 består av to områder på henholdsvis ca. 30 og 20 dekar ved Tverrdalen/Havrevassjuvet og mot Monsabutjørna. Grunneier ønsker at massene samles i Tverrdalen/Havrevassjuvet, hvor de blir mindre synlige fra anleggsveien. Det bør samtidig etableres et permanent, kjørbart dekke som kan benyttes av grunneier til vintergarasje og lagring av utstyr.

Deponi 9

Deponi 9 er oppgitt til ca. 35 + 5 dekar og 200 000 m³ og er vesentlig utvidet på begge sider av anleggsveien. Det må klarlegges hvor mye nytt areal på gnr. 68 bnr. 3 som beslaglegges, og hvor mye av deponiet som legges på RSKs eksisterende deponi. Også

her bør massene så langt mulig flyttes fra synlig terreng til juv, daler og eksisterende deponier.

Den endelige plasseringen og utformingen av deponiene må ikke låses før disse forslagene er vurdert og drøftet med Jordebrekk.

4. Håmo og næringsmessig etterbruk

Den justerte løsningen innebærer en vesentlig utvidelse og endring av deponiet på Håmo i sammenheng med Statnetts planlagte transformatorstasjon. Håmo kan derfor ikke vurderes bare som et massedeponi. Områdets størrelse, beliggenhet og nærhet til kraft- og nettanlegg tilsier at mulig næringsetterbruk må inngå i planleggingen fra starten av.

Det foreligger en avtale mellom Suldal kommune og RSK, signert 30. april 2025. I punkt 3.4 side 4 er Håmo omtalt som et område med betydelig potensial som næringsområde, blant annet på grunn av mulig tilgang til nett og fiber. Avtalen forutsetter at RSK og kommunen skal arbeide for tilrettelegging av næringsareal, samordne arbeidet med Statnett og involvere grunneierne og aktuelle næringsaktører tidlig.

Dette støttes av ringvirkningsanalysen av 4. juli 2024, vedlegg 7.1 til Lyse Krafts kommentarer til høringsuttalelsene. På side 35 omtales varig bruk av infrastruktur og etablering av nye næringsarealer ved bruk av overskuddsmasser som mulige langsiktige virkninger av utbyggingen.

Etter deponeringen vil Håmo få en vesentlig endret terrengform og oppbygning. Grunneier ønsker ikke at området ferdigstilles med sikte på beite eller jordbruksdrift. Deponiet må i stedet planlegges slik at muligheten for framtidig næringsetterbruk ivaretas. Områdets størrelse og beliggenhet i tilknytning til transformatorstasjon og kraft- og nettanlegg tilsier at denne muligheten må vurderes før endelig utforming fastsettes. Deponiet bør derfor bygges opp med tilstrekkelig stabilitet, bæreevne, arrondering, adkomst og overvannshåndtering for mulig framtidig næringsvirksomhet. Muligheten for fremføring av kraft, fiber, vann og avløp bør også avklares før deponiet ferdigstilles.

Avtalen mellom kommunen og RSK dokumenterer at næringsetterbruk på Håmo er en konkret og forutsatt mulighet. Deponiet må derfor planlegges og utformes slik at mulighetene for å utnytte arealet til framtidig næringsvirksomhet ivaretas. Grunneier ber om at en eventuell konsesjon inneholder vilkår om at deponeringen ikke gjennomføres på en måte som vanskeliggjør slik etterbruk, og at grunneier involveres før detaljplanen for landskap og miljø godkjennes.

5. Holmavatnet og Naustvika

I uttalelsen 27. november 2024 ble det bedt om en nærmere redegjørelse for strømnings- og isforholdene i Naustvika ved pumping til og tapping fra Holmavatnet. Det ble særlig påpekt at den planlagte plasseringen av inntaket og utløpet kan få vesentlige konsekvenser for grunneiers tilkomst til hytta, både med båt sommerstid og over isen vinterstid. Det ble også bedt om en vurdering av om inntaket og utløpet i stedet bør plasseres øst for Naustdalsholmen. I tilleggssuttalelsen 15. september 2025 ble det bemerkt at disse spørsmålene fremdeles ikke var svart ut, jf. punkt 1 side 1–2.

SINTEF Energis prosjektnotat *Vurdering av isforhold i Holmavatn som øvre magasin i pumpekraftverk* av 12. august 2025 inneholder ikke en særskilt analyse av strømnings- og isforholdene i Naustvika. På side 35 legger SINTEF til grunn at området rundt inntaket og utløpet trolig vil få økt strømningshastighet og sirkulasjon, og at dette kan svekke eksisterende isdekke og bidra til lokalt forsinket islegging. SINTEF antar at virkningene fra vanntemperatur og strømning vil være begrenset til Naustvika, men presiserer at størrelsen på det berørte området må undersøkes nærmere. SINTEF anbefaler innsamling av nødvendige grunnlagsdata og modellering av vanntemperatur, strømningsforhold og isforhold, jf. side 35.

Naustvika benyttes som tilkomst til grunneiers hytte. Dersom pumping til og tapping fra Holmavatnet medfører strømforhold som vanskeliggjør eller gjør båtferdsel uforsvarlig sommerstid, samtidig som økt sirkulasjon fører til svekket eller forsinket islegging vinterstid, kan grunneiers helårstilkost til hytta bli vesentlig forringet. Før de lokale virkningene i Naustvika og konsekvensene for grunneiers tilkomst til hytta er tilstrekkelig utredet, er det ikke grunnlag for å konkludere med at den omsøkte plasseringen er den beste løsningen.

6. Fallretter og mulig tilleggserstatning

Det er fremdeles uklarheter knyttet til fallretter som ikke er svart ut av Lyse Kraft. Kjos-Hanssen har vist til tidligere skjønn hvor det er inntatt en forutsetning om at grunneier kan kreve tilleggserstatning dersom fallet mellom Holmavatnet og Sandvatnet senere utnyttes. Etter befaringen opplyste Lyse 25. august 2026 at spørsmålet om fallretter, fortsatt skulle følges opp. Denne side har tidligere etterspurt den nærmere dokumentasjonen som hører til over- og underskjønn på 60- og 70-tallet. Før NVE treffer vedtak, må RSK fremlegge relevante håndgivelser, skjønn og kart, klarlegge hvilke fallretter RSK mener å ha ervervet, og redegjøre for om den omsøkte utnyttelsen omfattes av tidligere erverv eller utløser tilleggserstatning. Det må også klarlegges hvilke rettigheter RSK eventuelt søker om tillatelse til å ekspropriere. Grunneier tar forbehold om alle privatrettslige og ekspropriasjonsrettslige krav.

7. Grunneiers merknader til søknad om ekspropriasjon

Den justerte søknaden avklarer fortsatt ikke tilstrekkelig hvilke arealer og rettigheter som berøres av de enkelte deponiene, utformingen og etterbruken av Håmo, virkningene av pumping til og tapping fra Holmavatnet i Naustvika eller hvilke fallretter og øvrige rettigheter RSK mener å ha.

Grunneier opprettholder merknadene i uttalelsen 27. november 2024 og tilleggsuttalelsen 15. september 2025, og motsetter seg at det gis ekspropriasjonstillatelse samtidig med konsesjonsvedtaket.

8. Avslutning

Grunneierne ber NVE legge merknadene ovenfor til grunn ved behandlingen av den justerte søknaden. Det må særlig sikres at deponiene på Jordebrekks eiendom samles og tilpasses grunneiers behov, at Håmo planlegges slik at mulig næringsetterbruk ikke vanskeliggjøres, og at virkningene i Naustdalen og rettighetsforholdene knyttet til fallrettene avklares før det treffes vedtak.

Grunneierne forbeholder seg retten til å komme med ytterligere merknader når etterspurte opplysninger, kart, beregninger og rettighetsdokumenter er fremlagt.

Stavanger, 18.09.2026

Øystein Hus
Advokat

Ingebjørg Voster
Advokat